

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Építészmérnöki Kar

Építőművészeti Doktori Iskola

Működési Szabályzat

Érvényes 2016. szeptember 1-től

Jóváhagyta a Doktori Iskola Tanácsa 2016. május 12-i ülésén.

Ez a szabályzat a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 2016. szeptember 1-től hatályos változata alapján készült. Mivel a képzésre történő ideai felvétel várhatóan a vonatkozó kormányrendelet illetve az erre épülő egyetemi szabályzatok megjelenése előtt történik, ezért azok ismerete nélkül is közzétesszük ezt az átmenetinek tartott változatot annak tudatában, hogy a törvény végrehajtási rendeletének és az egyetemi szabályzatok módosításának megjelenését követően szükséges lehet jelen szöveg módosítása.

Működési Szabályzat

Tartalomjegyzék

1. Az Építőművészeti Doktori Iskola működésének alapjai

2. Az Építőművészeti Doktori Iskola szervezeti felépítése

- 2.1. Az Építőművészeti Doktori Iskola Tanácsa
- 2.2. Az Építőművészeti Doktori Iskola titkárai
- 2.3. A Tanulmányi Bizottság
- 2.4. Az Építőművészeti Doktori Iskola adminisztrációja és honlapja

3. Az Építőművészeti Doktori Iskola működési rendje a tanulmányi időszakban

- 3.1. Felvétel a Doktori Iskolába
- 3.2. A komplex vizsga
- 3.3. Témavezetővel szembeni követelmények
- 3.4. A tanulmányi idő
- 3.5. A tanulmányok lezárása

4. A doktori fokozatszerzés

- 4.1. A Tudományági Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács (HBDT)
- 4.2. A doktori fokozat követelményei
- 4.3. A doktori eljárás indítása
- 4.5. A munkahelyi védés
- 4.6. A doktori védés lefolytatása és a fokozat odaítélése

Mellékletek

1. Az Építőművészeti Doktori Iskola működésének alapjai

Az Építőművészeti Doktori Iskola működésének alapja a Nemzeti Felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény, valamint az ezt módosító, az Országgyűlés által 2015. december 1-i ülésnapon elfogadott, az oktatás szabályozására vonatkozó *2015. évi CCVI. törvény, amely megjelent a Magyar Közlöny 2015. évi 195. számában. További háttér szabályozást jelent a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Doktori és Habilitációs Szabályzata, valamint a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata.*

2. Az Építőművészeti Doktori Iskola szervezeti felépítése

2.1. Az Építőművészeti Doktori Iskola Tanácsa

Az Építőművészeti Doktori Iskola Tanácsa (továbbiakban: DIT) a doktori képzést felügyelő testület, melynek létszámát és a tagjaira vonatkozó feltételeket a BME Doktori és Habilitációs Szabályzata (továbbiakban: DHSZ) előírásai határozzák meg:

- „12. § (2) A DIT szavazati jogú tagjai kizárólag*
- a törzstagság feltételeinek eleget tevő személyek, vagy*
 - egyetemi tanárok, vagy*
 - habilitált docensek, habilitált magántanárok, vagy*
 - „tudomány doktora” tudományos fokozattal, illetve az „MTA doktora” címmel, vagy*
 - Kossuth-, illetve Széchenyi-díjjal, a művészeti doktori iskolában emellett Steindl-vagy Ybl-díjjal rendelkező személyek lehetnek.*

A tanács szavazati jogú tagjainak száma legalább 7 fő. A DIT munkájában tanácskozási jogú tagként vesz részt a doktorandusz önkormányzat képviselője.”

Egyebekben a DIT megalakítását, megbízási idejét, feladatait és működési rendjét a DHSZ részletesen tartalmazza. Az Építőművészeti Doktori Iskola esetében a DIT a képzést érintő minden fontos kérdésben állást foglal és dönt. A DIT alkalmanként, de szemeszterenként legalább egyszer ülésezik.

2.2. Az Építőművészeti Doktori Iskola titkárai

Az Építőművészeti Doktori Iskola esetében a DIT munkáját két titkár segíti. A titkárokat a doktori iskola vezetője kéri

fel, nevezi ki, illetve menti fel.

A szervező titkár feladata az adminisztrációs feladatok elvégzése, ezen belül a félévek időrendjének összeállítása, a választható tárgyak szervezése, a hallgatók tanulmányi adminisztrációjának segítése és ellenőrzése, a felvételi eljárások szervezése és a lebonyolításban való közreműködés, az iskola honlapjának, adatbázisainak (beleértve az archívumot) kezelése, az iskola adatainak frissen tartása a doktori.hu honlapon.

Az oktatási titkár a képzési ügyekben jár el, feladata a képzés rendjének folyamatos biztosítása. Ezen belül a hallgatók segítése az oktatással kapcsolatos problémákban, az építészeti kutatás tárgy és a tematikus év szervezése, a félévközi és a zárókonferenciák megrendezése. Az oktatási titkár szervezi és jegyzőkönyvezi a DIT megbeszéléseit, ő szervezi a komplex vizsga, valamint a doktori fokozatszerzési eljárások programját.

2.3. A Tanulmányi Bizottság

Az Építőművészeti Doktori Iskola részletes oktatási programját minden tanévben négyfős Tanulmányi Bizottság szervezi az oktatási titkár közreműködésével. A Tanulmányi Bizottság feladata az iskola tanszékeivel egyeztetett módon meghatározni az adott tanév részletes programját, ennek alapján összeállítani a tematikus alkotás tárgy két félévének kreatív feladatait. A Tanulmányi Bizottság feladata továbbá a programhoz alkalmazkodó témájú tervpályázatok megszervezése.

A Tanulmányi Bizottság tagjai a doktori iskola munkájában részt vevő tanszékek fiatal témavezetői. A Tanulmányi Bizottság megbízása három évre szól, tagjait a doktori iskola vezetője nevezi ki a DIT jóváhagyásával, munkáját a DIT ellenőrzi.

2.4. Az Építőművészeti Doktori Iskola adminisztrációja és honlapja

Az Építőművészeti Doktori Iskola adminisztrációját titkár segíti.

A honlap(ok) vonatkozásában a DHSZ részletesen intézkedik:

„11.§ (1) A doktori iskola rendszeres, részletes és nyilvános tájékoztatást ad a www.doktori.hu honlapon az iskola működését illetően

- az iskola tudományterületi, tudományági besorolásáról,*
- a tisztagok, témavezetők személyéről (a szakmai életrajzaik megadásával),*
- minőségbiztosítási tervéről,*
- a képzési tervéről,*
- működési szabályzatáról.*

(2) A doktori iskola rendszeres, részletes és nyilvános tájékoztatást ad a www.doktori.hu honlapon az iskola eredményességéről, elérhetővé téve

- a DIT által jóváhagyott, meghirdetésre kerülő doktori témákat,*
- a PhD értekezések és téziszfüzetek, illetve DLA alkotások elektronikus formáját,*
- a fokozatot szerettek névsorát,*

(3) A doktori iskola rendszeres, részletes és nyilvános tájékoztatást ad a doktori iskola honlapján a képzést illetően

- a felvételi követelményekről,*
- az oktatott tantárgyakról,*
- a fokozatszerzési követelményekről."*

A DHSZ előírásainak megfelelően a doktori iskola lényegi adatai és szabályzatai megjelennek a www.doktori.hu honlapon a http://www.doktori.hu/index.php?menuid=191&di_ID=19 azonosító alatt.

A doktori iskola saját honlapjának címe: <http://dla.epitesz.bme.hu/>. Ezen a honlapon szerepel minden olyan adat, amelyet a DHSZ előír, de ezen felül részletes tájékoztatást ad a doktori iskola életéről, a tanévek eseményeiről és az iskola nyilvános megjelenéseiről is.

3. Az Építőművészeti Doktori Iskola működési rendje a tanulmányi időszakban

3.1. Felvétel a Doktori Iskolába

A bekezdésben hivatkozott törvényi rendelkezés szerint a Doktori Iskola új képzési rendje két szakaszra épül, ezek a "képzési és kutatási szakasz" valamint a "kutatási és disszertációs szakasz". A képzés két szakaszát a negyedik szemeszter utáni "komplex vizsga" választja el.

A képzésbe való bekerülés ennek megfelelően két ponton lehetséges: a képzés elején illetve egyéni felkészülők esetén a komplex vizsga letételével.

A képzésben való részvétel állami ösztöndíjjal vagy önköltségi alapon lehetséges, utóbbit a "2/2015. (06. 23.) számú Dékányi Utasítás a doktorandusz önköltségtérítés rendjéről" dokumentum szabályozza.

Átmeneti szabály: 2018. június 31-ig lehetőség van a régi szabályzat szerint egyéni felkészülőként részt venni a fokozatszerzésre irányuló folyamatban, utána a doktori képzést el nem végzők számára kizárólag a komplex vizsgával történhet belépés a fokozatszerzési folyamatba.

3.1.1. Felvételi eljárás a "képzési és kutatási szakasz"-ba

A képzés ezen szakasza (első négy félév) alapvetően a kutatási készségek és képességek fejlesztésére irányuló tanulmányi időszak. Az egyéni kutatási témát a DIT által kiírt tematikus év helyettesíti, melynek főtárgya a tematikus építészeti kutatás. A jelentkezés ennek megfelelően a meghirdetett témára, egy adott témavezető személyére és egyben annak tanszékére történik.

A tematikus év programjára a Tanulmányi Bizottság tesz javaslatot és azt a DIT hagyja jóvá az adott évben meghirdetett témavezetői névsorral együtt.

A jelentkezés általános feltételeit a DHSZ rögzíti:

„13. § (2) A doktori képzésre való felvétel általános feltételei:

- a) sikeres záróvizsgálattal befejezett egyetemi tanulmányokat tanúsító, legalább jó minősítésű egyetemi oklevél (az oklevél minősítését a megszerzéstől számított 2 évig kell figyelembe venni);*
- b) a választott téma kutatásához szükséges egy idegen nyelvnek legalább B2 szintű komplex államilag elismert nyelvvizsga, illetve azzal egyenértékű bizonyítvánnyal igazolt ismerete;*
- c) a szakmai terület átfogó ismerete;*
- d) kezdeti igazolt tudományos/szakmai eredmény (pl. TDK dolgozat, publikáció, építészeti tervpályázati munka, konferenciákon, tanulmányutakon való részvétel).”*

A jelentkezés speciális feltételei az Építőművészeti Doktori Iskolában a jelentkezési lap kitöltése, az építészeti munkásságot bemutató portfólió, a portfólió kivonataként készülő egy darab A1-es méretű, álló formátumú tabló, a témavázlat és a legalább két-éves tervezőirodai gyakorlat igazolása.

A jelentkezési lap a lényeges személyi adatokon felül tartalmazza a szakmai tanulmányok eredményeit, az idegen nyelvismeretet, a tudományos/művészeti diákköri tevékenységet, a publikációs tevékenységet, a tervezőirodai szakmai gyakorlatot, a tervpályázati részvételt, a tervezési munkákban való közreműködést, továbbá a felkért témavezető és a fogadó tanszék vezetőjének véleményét. A jelentkezési lapon nyilatkozni kell arról is, hogy a képzésben való részvételt önköltséges alapon is vállalja-e?

A portfólió tartalmazza a jelentkező teljes szakmai munkásságát, beleértve az egyetemi terveket is. Előnyös, ha a portfólió bemutatja a jelentkező építészeti tevékenységével kapcsolatba hozható egyéb kreatív tevékenységeket. A portfólió tablókból a felvételi eljárás előtti héten kiállítás nyílik, amely minden érdeklődő számára megtekinthető.

A témaelemzés a doktori iskola által meghirdetett tematika alapján megírt rövid, egy oldalon összefoglalható vázlat, melyben a jelentkező ismerteti személyes viszonyulását, reakcióit a kiírt témával kapcsolatban. Ez az írás a választott témavezetővel együtt, annak aláírásával készül. A témaelemzést a felvételi eljárás szóbeli részében ismertetni kell. Ennek célja a jelentkező véleményalkotó, kommunikációs készségének, lényeglátásának és főként elhivatottságának felmérése.

3.1.2. A jelentkezési lap tartalmának részletezése és a pontozás módszere (hozott pontok)

Tanulmányok

Idegen nyelvek

Alapfeltétel a középfokú angol nyelvvizsga, ezért nem jár pont. Ezen felül minden más alapfokú nyelvvizsga 2 pontot, minden más középfokú nyelvvizsga 3 pontot, minden felsőfokú nyelvvizsga 6 pontot ér. Ugyanazon nyelvből csak egy nyelvvizsga érvényesíthető. Az alapfeltételként megjelölt angol nyelvből a felsőfokú nyelvvizsga 3 pontot ér.

Ebben a kategóriában a figyelembe vehető pontok száma legfeljebb 10 lehet.

Szakmai tanulmányok

Graduális képzés: Komplex tervezés 1, 2 tárgyakban 1 pontot ér, ha mindkét félév végosztályzata 5-ös. 1 pontot ér az is, ha a legjobb négy tervezési tárgy átlaga 5-ös. A sikeresen teljesített legalább féléves Erasmus ösztöndíj ugyancsak 1 pontot ér.

Posztgraduális képzés: Építészeti témájú szakmérnök-képzésen szerzett diploma 3 pont, Mesteriskola elvégzése 3 pont, az építészmérnöki MSc vagy MA diplomán felüli szakirányú MSc vagy MA diploma 5 pont. Külföldön szerzett szakirányú posztgraduális diploma 7 pontot ér.

Ebben a kategóriában a figyelembe vehető pontok száma legfeljebb 15 lehet.

Diplomaterv és szakmai díjak

Az 5-ös diplomaterv 3 pont, a Hauszmann díj, a MÉK-MÉSZ diplomadíj valamint a Pro Progressio Alapítvány diplomaterv ösztöndíja egyenként 5 pont, a Junior Prima díj 7 pont.

Ebben a kategóriában a figyelembe vehető pontok száma legfeljebb 15 lehet.

Oktatás és gyakorlat

Szakmai és oktatási gyakorlat

Alapfeltétel a min. 2 év igazolt tervezőirodai gyakorlat, amiért nem jár pont. E felett minden további

gyakorlatban eltöltött év 1 pont. Meghívott egyetemi oktatóként vagy kutatóként végzett munkáért félévenként 1 pont jár, függetlenül attól, hogy az adott félévben hány tantárgyban vagy kutatási projektben segédkezett a jelentkező.

Ebben a kategóriában a figyelembe vehető pontok száma legfeljebb 10 lehet.

Tervpályázati részvétel

Csak az a nemzetközi, vagy országos nyílt építészeti tervpályázat vehető figyelembe, melyen a jelentkező legalább 1/3 szerzőségi arányban társtervezőként vett részt. A tervpályázaton való indulás 1 pont, a megvétel vagy kiemelt megvétel 3 pont, a tervpályázaton elnyert díj 5 pont, első díj 8 pont. Nemzetközi pályázat esetében a pontértékek duplán számítanak.

Ebben a kategóriában a figyelembe vehető pontok száma legfeljebb 15 lehet.

Építészeti kutatás, alkotás

Tudományos és művészeti diákkör

Bármely TDK művészeti szekciójában vagy MDK részvételért 1 pont jár, a kari díj vagy elismerés 3 pontot, az egyetemi díj 5 pontot, az országos diákköri díj vagy elismerés 7 pontot jelent.

Ebben a kategóriában a figyelembe vehető pontok száma legfeljebb 15 lehet.

Publikáció

A publikáció építőművészeti témájú tanulmányok, cikkek önállóan vagy társ-szerzőségben való megírását és közreadását, illetve építészeti alkotásokat vagy azok terveit bemutató nyilvános közzétételt jelent. A pontértékek a "HBDT: A habilitáció minimumkövetelményei építőművészeti területen" című irányelve 4.4. pontja alapján határozandók meg. A dokumentum elérhetősége: http://dla.epitesz.bme.hu/appendfiles/740-habil_epitesz_uj_20140901tol.pdf

Ebben a kategóriában a figyelembe vehető pontok száma legfeljebb 10 lehet.

Hozott pontok tekintetében a fenti hat kategóriában együttesen max. 50 pont vehető figyelembe úgy, hogy az egyes kategóriákban limitált kereteket külön-külön is be kell tartani.

3.1.3. A szóbeli felvételi tartalma és a pontozás módszere (szerzett pontok)

A felvételi eljárás helyszíne a kiállítás. Az eljárás résztvevői a doktori iskola részéről a DIT által megnevezett felvételi bizottság tagjai (általában a doktori iskola működésében részt vevő tanszékek vezetői, a Tanulmányi Bizottság tagjai és az iskola vezetője).

A felvételi eljárás két részből áll. Az első rész bármely érdeklődő számára nyitott prezentáció, melyben a jelölt szóban is ismerteti témaelemzését, portfólióját és - kiemelt hangsúllyal - motivációjának lényegét. Ennek célja a jelentkező véleményalkotó, kommunikációs készségének, lényeglátásának és főként elhivatottságának felmérése. A felvételi eljárás második részében a bíráló bizottság zárt ülésen pontozza a jelentkezők teljesítményét. A felvétel az elért pontszámok sorrendjében történik.

Szerzett pontok tekintetében a szóbeli felvételi alkalmával max. 50 pont érhető el. A témaelemzésre max. 15 pont adható, a portfólió max. 35 ponttal értékelhető.

3.1.4. A megszerzendő minimális pontszám

A felvételre szükséges, de nem feltétlenül elégséges feltétel a DHSZ 13. § (5) pontja szerint, hogy a felvételre jelentkező a lehetséges maximális pontszámából (100 pont) legalább 60 pontot megszerezzen. A felvételi létszám a kari doktori iskolának juttatott államilag támogatott helyek számától (azaz az ösztöndíj-keretszámtól) függ. Általános szempont, hogy az államilag támogatott helyekre felvettek számánál nem lehet nagyobb az önköltséges (államilag nem támogatott) helyek száma.

A felvételre jelentkezett hallgatók az általuk elért pontszámok szerint vannak rangsorolva. Felvételt azok a jelentkezők nyerhetnek, akik egyrészt teljesítik a DHSZ szerinti minimumkövetelményt, azaz a 60 pontot, másrészt beleférnek az adott év felvehető létszámkeretébe. A felvételi bizottság a DIT jóváhagyásával javasolja az Építésztechnológiai Kar dékánjának, hogy a létszámkeret első felében rangsoroltak kapjanak állami támogatást (ösztöndíjat), míg a mögöttük végzettek, de a létszámkeretben még helyet kapó jelentkezők önköltséges formában vehessenek részt a doktori képzésben. Az ösztöndíjak végleges elosztásáról, valamint az önköltséges helyeken való felvétel lehetőségéről -a DIT javaslatának alapján- a dékán dönt.

3.2. A komplex vizsga

A komplex vizsgára történő jelentkezés feltételei, a vizsga általános elvei és szabályai

1. A doktori fokozatszerzés idegen nyelvi kötelezettségeinek teljesítése (ld. Nftv. 53.§ (5) b) pont: „két idegen nyelv a tudományterület műveléséhez szükséges ismeretének a doktori szabályzatban meghatározottak szerinti igazolása”).
2. A doktori képzés „képzési és kutatási szakaszában” (első négy félév) a képzési tervben előírt „képzési kredit”

- minimumának megszerzése (kivéve a doktori fokozatszerzésre egyénileg felkészülő, akinek hallgatói jogviszonya a komplex vizsgára történő jelentkezéssel és annak elfogadásával jön létre).
3. Előzetesen igazolni kell, hogy az építészeti kutatási témában született eredményei (szövegek és alkotásról szóló publikációk) az MTMT-be fel vannak töltve.
 4. A komplex vizsgát nyilvánosan, bizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság legalább három tagból áll, a tagok legalább egyharmada nem áll foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban a doktori iskolát működtető intézménnyel. A vizsgabizottság elnöke egyetemi tanár, Professor Emeritus, Kossuth-díjjal vagy Széchenyi-díjjal rendelkező építész oktató, kutató lehet. A vizsgabizottság valamennyi tagja DLA vagy PhDfokozattal kell rendelkezzen.
 5. A vizsgabizottságnak nem lehet tagja a vizsgázó doktorandusz témavezetője, de lehetőséget kell biztosítani számára, hogy előzetesen írásban és/vagy a vizsgán szóban értékelje a vizsgázót.
 6. A komplex vizsga két fő részből áll: az egyik részben a vizsgázó elméleti felkészültségét mérik fel („elméleti rész”), a másik részben a vizsgázó építészeti kutatásainak előrehaladásáról ad számot („disszertációs rész”).
 7. A komplex vizsga első, elméleti részében a vizsgázó két tárgyból/témakörből tesz vizsgát, a tárgyak/témakörök listáját a doktori iskola képzési terve tartalmazza. A komplex vizsga „elméleti” részéhez tartozó tárgylista átfogó jellegű témaköröket fed le, melyekből a vizsgára történő jelentkezéskor a hallgató javaslatot tehet a vizsgatárgyakra. A javaslat figyelembevételével (de nem feltétlen elfogadásával) a Doktori Iskola Tanácsa választ ki két (2) tárgyat. A komplex vizsga elméleti részének tárgyai a képzési terv első négy félévének kötelező tantárgyai. A vizsga szóbeli.
 8. A komplex vizsga második részében a vizsgázó szóbeli előadás formájában ad számot szakirodalmi ismereteiről, beszámol építészeti kutatási eredményeiről. Felvázolja azokat a kutatási területeket és nyitott kérdéseket, ahol tézisértékű eredményeket ért el vagy kíván elérni. Ismerteti a doktori képzés második szakaszára vonatkozó építészeti kutatási tervét, az eredmények publikációjának, valamint a disszertáció elkészítésének, a mestermunka meglétének vagy elkészítésének ütemtervét.
 9. A vizsgabizottság külön-külön értékeli a vizsga elméleti és disszertációs részét. A komplex vizsgáról szöveges értékelést is tartalmazó jegyzőkönyv készül. A vizsga eredményét a szóbeli vizsga napján ki kell hirdetni. A komplex vizsga sikeres, amennyiben a bizottság tagjainak többsége mindkét vizsgarészt sikeresnek ítéli meg. Sikertelen elméleti vizsgarész esetén a vizsgázó az adott vizsgaidőszakban további egy alkalommal megismételheti a vizsgát a nem teljesített tárgy(ak)ból. A vizsga disszertációs része sikertelenség esetén az adott vizsgaidőszakban nem ismételtető.
 10. A komplex vizsga minősítése "megfelelt/nem felet meg" lehet. A komplex vizsga értékelése nem része a doktori fokozat minősítése kialakításának.

A doktori képzésbe bekapcsolódhat az is, aki a fokozatszerzésre egyénileg készült fel, feltéve, hogy teljesítette a felvétel és a doktori képzés követelményeit. A hallgatói jogviszony ebben az esetben a komplex vizsgára történő jelentkezéssel és annak elfogadásával jön létre.

A 2016. szeptember 1-től hatályba lépő állami ösztöndíjas, két szakaszból álló doktori képzés felmenő rendszerben kerül bevezetésre. A nyolc féléves doktori képzés második, kutatási és disszertációs szakaszába jelentkező egyéni felkészülők 2018. szeptember 1. előtt kizárólag önköltséges hallgatóként nyerhetnek felvételt. (DHSZ 1.§ (10))

3.3. Témavezetővel szembeni követelmények

A BME DHSZ ide vonatkozó részei mértékadók.

„10. §

(6) Minden doktoranduszhoz egy és csak egy témavezető tartozik, aki teljes felelősséggel irányítja és segíti a témán dolgozó doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, illetve a doktorjelöltek fokozatszerzésre való felkészülését...

(7) Egy témavezető – a doktori iskolától függetlenül – egyidejűleg legfeljebb 3 doktorandusz munkáját irányíthatja (az eljárás megindítása feloldja ezt a korlátozást, azaz egy doktorjelölt ebből a szempontból már nem tekintendő témavezetett hallgatónak). A témavezetésre vonatkozó feltételek alól a DIT csak az EHBDT hozzájárulásával adhat felmentést.”

A témavezetőnek a doktori fokozat (DLA) megszerzésétől számítva legalább 2 év szakmai gyakorlattal kell rendelkeznie. Amennyiben a témavezető a doktori tanulmányok kezdetétől számított 4 éven belül eléri a teljes munkaidős alkalmazás törvényi maximumát, akkor egy tartalék témavezető kijelölése szükséges.

A témavezetővel szemben kiemelt elvárás a szakmai aktivitás. A szükséges feltételeket teljesítők közül témavezető lehet:

- az Építézmérnöki Kar DLA fokozattal rendelkező, főállású közalkalmazott státuszú oktatója
- aki teljesíti az építőművészeti területen érvényes habilitációs minimumkövetelmények legalább 50%-át. A követelmények megismerhetők: http://doktori.bme.hu/habil_dokumentumok/epitomuveszeti_habil_kovetelmenyek-2014.pdf

A témavezetők körét a DIT minden évben felülvizsgálja.

3.4. A tanulmányi idő

A tanulmányi idő nyolc félév, melyet a komplex vizsga két szakaszra bont. A 4-ik félév végén abszolválandó komplex vizsga után 3 éven belül be kell adni a kész disszertációt (ez a határidő méltányossági okok alapján plusz 1 évvel meghosszabbítható).

Sikeres komplex vizsga esetén a Doktori Iskola a doktorandusszal szerződést köt a tanulmányok további folytatására és a disszertáció benyújtására vonatkozóan. A szerződésben rögzítik a felek jogait és kötelezettségeit, különös tekintettel a disszertáció benyújtásának esetleges elmaradása esetén várható következményekre.

Az Építőművészeti Doktori Iskolában az első két félévben passzív félév nem kérhető, a további hat félévben pedig összesen két passzív félév kérhető. A megkezdett doktori tanulmányokat legkésőbb a megkezdéstől számított 10. szemeszterben le kell zárni.

3.5. A tanulmányok lezárása

Az Építőművészeti Doktori Iskolában a tanulmányokat legkésőbb a kezdéstől számított nyolcadik félévben le kell zárni. A tanulmányok lezárása az abszolutórium megszerzését jelenti, melynek feltétele 240 kreditpont megléte, a képzési tervben meghatározott arányok szerint. Az egyetem annak a doktorandusznak, aki a doktori képzésben az előírt krediteket megszerezte, végbizonyítványt (abszolutórium) állít ki.

Az abszolutórium megszerzésének általános feltételeiről a BME Tanulmányi és Vizsgaszabályzata intézkedik.

4. A doktori fokozatszerzés

4.1. A Tudományági Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács

A doktori fokozatszerzési kérelmek elbírálása, a fokozatszerzési eljárások megszervezése és lebonyolítása minden doktori iskola esetében a Tudományági Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács (a továbbiakban: HBDT) feladata. (Mint a neve is mutatja, ez a testület hivatott ugyanakkor a tudományágon belüli habilitációs kérelmek elbírálására, a habilitációs eljárások megszervezésére és lebonyolítására is.) Mind a doktori védések, mind a habilitáció esetében ez a testület bírálja el első fokon az eredményességet és tesz javaslatot a végső döntés meghozó Egyetemi Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács (továbbiakban: EHBDT) felé.

A HBDT összetételére mind a vonatkozó 387/2012. (XII. 19.) Korm. rendelet (továbbiakban: kormányrendelet), mind a DHSZ egyértelmű előírásokat tesz. A DHSZ 3. fejezetének 6. § szerint:

„6. § (2) A HBDT tagjainak kiválasztásakor biztosítani kell, hogy a tagok

a) közül az adott felsőoktatási intézményben, teljes munkaidőben, munkaviszonyban vagy közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott oktatók vagy tudományos kutatók rendelkezzenek egyetemi tanári kinevezéssel vagy habilitációval,

b) legalább kétharmada egyetemi tanár legyen, és

c) legalább egyharmada ne legyen foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban a BME-vel.”

4.2. A doktori fokozat követelményei

A doktori fokozatszerzés általános követelményeit a DHSZ rögzíti a 9. fejezet 15. §-ban. Ezek közé tartozik az MSc, vagy MA szintű egyetemi oklevél, a komplex vizsga eredményes letétele, két idegen nyelv ismeretének igazolása, az önálló építőművészeti munkásság értekezésben (disszertációban) való tézisszerű bemutatása. Feltétel a legalább egy megvalósult alkotás megléte, továbbá a munkásságot összefoglaló portfólió benyújtása és a védésen az építőművészeti alkotótevékenységet bemutató kiállítás megrendezése.

Az idegen nyelvismeret tekintetében az első nyelv kizárólag az angol lehet (DHSZ 15. § (3) a)). A második nyelv az Építőművészeti Doktori Iskolában a BME Nyelv-vizsga központjának vizsganyelvei közül bármelyik lehet, azaz francia, holland, német, olasz, orosz és spanyol. A második nyelvismeret igazolása történhet:

- sikeresen letett nyelvi szigorlattal,

- államilag elismert B1 szintű alapfokú nyelvvizsgálóval,

- legalább három, az adott idegen nyelven tartott, igazolt nemzetközi konferencia előadás megtartásával

A DHSZ lehetőséget teremt arra is, hogy a doktori fokozat megszerzése során az iskola sajátosságait figyelembe vevő speciális feltételek is a követelmények részei lehessenek.

„15.§ (6) Az (5) pontban rögzített általános követelményeken túl az illetékes HBDT által kidolgozott, a szakterület sajátosságait is figyelembe vevő, részletes doktori követelményrendszernek is eleget kell tenni.”

Mindezek alapján az Építőművészeti Doktori Iskolában a doktori fokozat megszerzésének két előfeltételére, a minőségi alkotómunkásságot igazoló portfólióra és az értekezésre az általános előírásokon felül speciális követelmények is érvényesek.

A portfólió, mely az önálló művészeti alkotótevékenység eredményeit összefoglalóan bemutatja. Minimális tartalma

legalább egy megvalósult épület, épületrész, vagy belsőépítészeti alkotás (önálló szerzőként, vagy a legfeljebb három szerzős munkák egyik egyenlő rangú társszerzőjeként), legalább egy díjazott tervpályázat (nemzetközi, országos nyilvános, vagy szakmailag rangos meghívásos), ezeken kívül építészeti tervek, tervpályázatok és a jelölt által fontosnak tartott építészeti munkák. A portfólióban szereplő építészeti alkotások száma max. 12 lehet. Mestermunkaként a portfólió bármely eleme szerepelhet, amelyet a HBDT erre alkalmasnak tart és elfogad.

Az értekezés kétféle lehet. Egyrészt kötődhet a portfólióhoz, így témája a portfólióban szereplő alkotás(ok), a személyes alkotómódszerek bemutatása (a DHSZ 15.§ (8) a) pontja alapján). Másrészt az értekezés témája lehet a mestermunkától vagy a portfóliótól független személyes építészeti kutatás eredményeinek tézisszerű ismertetése is. Az értekezés terjedelme 125 ezer karakter, illusztrációkkal (melyek a terjedelem max. 1/3 részét tölthetik ki) együtt.

4.3. A doktori eljárás indítása

Az Nftv. rendelkezése szerint a doktorandusznak a komplex vizsgát követő három éven belül a doktori szabályzatban meghatározottak szerinti doktori értekezést kell benyújtania. Ez a határidő különös méltányolást érdemlő esetekben legfeljebb egy évvel a doktori szabályzatban meghatározottak szerint meghosszabbítható.

4.4. A munkahelyi védés

A fokozatszerzési folyamat fontos állomása a munkahelyi védés, amely tekinthető úgy, mint az értekezés megvédésének főpróbája a megszokott munkahelyi közegben. Az Építőművészeti Doktori Iskola esetében a munkahelyi védés általában és szinte kivétel nélkül tanszéki közeget jelent, ahol a tanszék munkatársai véleményezik az értekezést és szólnak hozzá az elhangzottakhoz. Bár ezek a munkahelyi védések elvileg nyilvánosak, a gyakorlatban azonban leginkább csak az adott tanszék oktatói vesznek rajta részt. A szűk tanszéki közeg előnye a feszültségmentes, kollegiális légkör, hátránya, hogy elnézővé, belterjessé válhat, ezáltal nem készíti fel kellően a jelöltet a védés lehetséges kritikus helyzeteire.

E hátrány elkerülése céljából az Építőművészeti Doktori Iskola működési körébe tartozó munkahelyi védések mindegyikét egyrészt mindenki számára elérhetően meg kell hirdetni a doktori iskola működésében részt vevő összes tanszéken, másrészt a védésen részt kell venni legalább egy olyan HBDT tagnak, aki nem tartozik az illető tanszékhez, harmadrészt az egyik bírálónak külső tagnak (más karon vagy tanszéken oktatónak, esetleg külső szakembernek) kell lennie.

4.5. A doktori védés lefolytatása és a fokozat odaítélése

A doktori eljárás lefolytatását, a fokozat odaítélését, valamint az értekezés nyilvánosságát a DHSZ részletesen szabályozza a 18. - 23. §-okban.

A doktori eljárás kapcsán az Építőművészeti Doktori Iskola szakmaspecifikus sajátossága a védéshez kapcsolódó kiállítás. Ezen szerepel a jelölt portfóliójának minden eleme és szerepelhetnek további munkák is. A kiállítás nyilvános, a védés előtt két-három nappal nyílik és a védés után zárul.

Balázs Mihály DLA
építész, egyetemi tanár
BME Építőművészeti Doktori Iskola vezetője

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet _ a komplex vizsga tárgyai

Az Építőművészeti Doktori Iskola komplex vizsga elméleti részének tárgyai a képzési terv első négy félévének kötelező tantárgyai:

1. kutatómódszertan
2. kultúra és építészet
3. vizuális kommunikáció
4. környezetpszichológia
5. kortárs művészetelmélet